

A ZALA TÁRCAJA

A kanizsai legidősebb honvédtiszt.*

Írta: HALLA ISTVÁN.

Es volt Horsetzky Sándor, ki jó kedvét, humorái őregebbében sem vesztette el. Azt mondotta:

Büszke vagyok rá, hogy Kanizsán én vagyok a legöregebb 48-as honvédtiszt! Mert az embernek mindig büszkének kell lenni valamire! Az egyik arra büszke, hogy báró, a másik meg arra, hogy adós polgár. Vannak, akik a tisztaságukkal büszkékednek, miért ne lehetnék én büszke az őregegyemre?

Mint ebből a kevés beszédből is meg lehet állapítani: Horsetzky Sándor mosolygó szemmel nézte a világot és derült volt a lelőzöllye. A magas életkor, a sok tapasztalat és a műveltség lehetővé tette, hogy igazi bölcs módjára a kicsi dolgokban is megtalálja a lényegeset, másrészt pedig szembe se vegye azokat az eseményeket, melyeket a közönséges mérték szerint fontosnak tartunk.

Olyan nagy távolság választotta el a mi korunktól, hogy onnan a mi kívüli embercinket és a mi harcaikat igen sokszor nevetésgesnek látta.

Az eseményekről és az emberekről minden tekintetű nélkül ki szokta mondani gondolatait, melyek mindig eredetiek és találók voltak. Megegedte magának az igazmondás luxusát. Igaz, hogy vagyoniilag független volt. Kapott kétezert forint nyugdíjat s örökölt örvogy Schey Antalnét után százötven forintot.

A 48-iki forradalom alatt tűzértiszt volt. Ugy beszédközlésben kértem egykor, hogy mondjon el valami nevezeteseget, ami vele történt 48-ban. A legtöbb ember igyekszik nagyot mondani arról a legendás időről. Ő pedig azt felelte:

— Nem igen érdemes róla beszélni! Néha látszom, máskor meglegem volt. Olykor lődörögtem. Az egész országot végigjárám és mindig kártyáztam!

Az öreg ur különben főmérnök volt a magyar államvasutnáknál. De ez már olyan régen volt, hogy alig emlékszem rá.

Hivataloskodása alatt sok jellemző történet történt vele. Egyet elmondok:

Szabadságot kért egyik tisztviselője. Horsetzky nem azt mondta: „Majd meglátjuk, enged-e a hivatalos munka, hogy szabadságot adjunk?” Hanem minden nyájképűsködés helyett kezelt nyújtott a tisztviselőnek és barátaságon mondta:

„A szabadságot megadom! Tegye le az írószerszámaikat és menjon! Mulasson jól és ne gondoljon a hivatalra!” A hivatalnok azonban erősködött, hogy még valami tárgya ügyet el fog végezni, mielőtt elmegy. Horsetzky nem engedte: „Csak hagyjon itt mindent! Ne féljen, a munka nem szakad el!”

Cioda-e, hogy ilyen viselkedés mellett a tűzbe is elmentek volna érte a tisztviselők? Nyugdíjazásakor azt mondta:

— No, én velem rossz üzletet csinálnék a nyugdíjazással. Mert megőrzöm az egészségemet. Haskötőt fogok viselni mindig Sokáig élök!

A mi mértékünk szerint csakugyan sokáig élt. Nyolcvanhat esztendőig.

Az öreg ur mindig azon volt, hogy vidám perceket szerezzen minden lámosának. Ha egy-egy finom anekdotával kedveskedhetett, szívesen látszott az arcán, hogy megnyire örül.

Az én gyöngémet hamar kiteszta. Egyszer meglepett valami fországot régi képűvel, máskor egy megfakult irásu régi oklevéllel. Tudta, hogy díszet szerez nekem az ilyenek ked. Apjának, Horsetzky Móricnak egy kis ódudára írt följegyzését is átírta, melynek tartalmát közlöm, mert városunkra vonatkozik.

„Az 1840. augusztus 31-én este 7 órakor, aztán megint este 10 órakor s végül szeptember elsőjén reggel 3 órakor dörgéssel és morajlással kísért nagy földrengés volt Kanizsán. Az emberek megrémülve ugráltak ki ágyukból. Sok épület megrongálódott. Ilyen erős földindulásra a legöregebb bezzülőstök sem emlékeztek.”

* A Zalai krónika legközelebb megjelenő számból.

Horsetzky Móric nagyjószágos, bíró orvosa volt Kanizsán. Emellett szép házal is építtetett magának, a fészé-templom téren. (Most Daák Ferenc-tér.) Ez a ház később Lászner Henrik bankár, utóbb Clement Lipót palái birtok, s most Czifáhat Alfréd gabonakereskedő tulajdona lett.

A doktor családja minden évben gyarapodott, vagy tízezer gyereke volt. S mikor a hűkörség előlépcsőségének egyik tagja aggodya bérterte, hogyan lehet elintézni annyit gyereket, hát a doktor mosolyogva felelte:

— Jehova adta őket, hát majd gondoskodik 's, hogy legyen nekik mit enni!

Később pedig olyan szabadelvű szemléletben neveltette őket, hogy egyik Horsetzky gyerek kiharosteltkedett. A másik érben meg a másik Horsetzky gyerek keresztelkedett ki. A következő új esztendőkor aztán ismét kérdezősködtek a kanizsai stádók:

— Hát az idén melyik Horsetzky gyerek lesz keresztény?

Horsetzky legnyitvetelebb családtaga mégis az volt, mikor megmentette a hűkörség kíncsét.

A kanizsai hűkörség tudott elbátározta, hogy ezüst kancsóit és aranyozott ezüst bilikomolt felsőjait a barátnak, mikor megjelent 1848-ban Szemere Bertalan belügyminiszter felhívása a magyar papírpenz érc-alapjára való adakozására.

A hűkörség Horsetzky doktort bírta meg a kíncs Pestre szállításával — Horsetzky tehát elindult a H-bót-Sámez-palota felé vezető posta úton. Harmadik napra szerencsésen meg is érkezett Pestre és jelentkezett az ezüst átadása végett a pénzügyminiszteri irodában. Ott meg se néstek ajándékot, hanem utasították, hogy vigye le a pincébe. A doktor lemegy a pincébe és roppant meglepetésre azt látja, hogy az őrszál pincében minden lefegyelt nélkül van garadába hordva az ország által eddig ajándékozott kíncs: arany, ezüst gombok, nyakláncok, antik ékszerek, gyertyatartók, gyűrűk, serlegek, karkötők, képzészek. Szóval a magyar pénz érc-alapja. A doktor megijedt, hogy mit csináljon, mert így nem bociálhat predara a kezére bizott kíncsét! Neml tanakodás után megfordult és hazá kocszott. „Megmentette” a kíncset, mert Wundschgärtz nem vitte el az elrablott érc-alappal. Maig is megvannak az ezüst edények a hűkörség birtokában. A művészeti kancsókat 1909. évben lefotografálta Tandor Ottó műgyűtemei tanár.

A főmérnök a kávéházban Bród fiakkalnak szokott kibicelni, és jóízű mondással allandó dicsőítésben tartotta a kávéasztal mellett levőket. Ugyancsak a közönségen szokott kibicelni az adóellenőr, kire valahéyszor ránézett a főmérnök, mindannyiszor azt morogta:

— Ki nem állhatom az adószedőket! Bircsek mindannyit fölakasztanák!

A magyar ember széja íze szeriati olyan kívánság ez, hogy mindenki nevetés rajta. Nekem pedig ezembe jutatta a Bicsi Képes Krónikát, melyben meg van írva, hogy a lázadó magyarok szintén azt követették Andráskirálytól, (és később Belától is) amit a főmérnök kívánt:

— Akasztassanak föl az adószedőket.

A főmérnököt 1911. augusztus 13-án temették. A világi hírvérvetettel élvárdulóján A másvilágra menés idejét az öreg honvéd ugyancsak eltalálta!

Új könyvek.

Kaphatók: Fischel Fülöp Fia könyvostályában. Nagykanizsán.

- Dr. Meszlényi Arthur, A csődönkívüli kényszer-egyezség rendszeres magyarázata, ára: K 6.—
- Sven Hedlin könyve az orosz harciérről, ára: K 3.—
- Simon Vilmos, A hadak útja, ára: K 4.—

Nyilt-tér.*

Bucsuuszó.

Az 1848-ban alapított

Rothschild Albert-féle

üzletet, 23 évi öntülő működés után, egészségi okokból végleg feladatul voltam kénytelen.

Midőn a magánéletbe vonulok vissza, nem mulaszthatom el, nagyraesőült vevőkörösdősemnek szives támogatásáért hálás köszönetemet kifejezni a egyttal megkérni, miközint jóindulatát eresztve a mámonoms megőrzésé sziveskedjék.

Nagykanizsa, 1916. március hóban,

Kiváló tisztelettel

Láng Miksa.

Nyilatkozat.

Bánokszeghyörgyön Gráf Béla néven vezetett vegyeskereskedést megszüntetem; született Deutsch Katalin általt tett üzleti rendelkezések és bármely jogcímen előálló követelések tekintetében a jövőben a kiegyenlítést megtagadom.

Gráf Béla.

* E sorral alatt közzétett nem vállal felelősséget a szerek.

Viszontelárusítók

kanizsai és egyéb képes lapokat igen jutányos áron szerezhetnek be FISCHEL FÜLÖP FIA papirkereskedésében, Nagykanizsán.

Veszünk 100—200 drb. egészséges mustra birkát

Ajánlatok: Uradalmi intézőség, Nagyrecse.

Egy jó munkás csizmadia segédet

vállóniunkára, darabszámra azonnal fevessék Farkas József csizmadia mester, Nagykanizsa, Teléky-ut 42. szám.

Szénát és szalmát vesz

feladó állomásról Lászner Henrik hadseregszállító. Graz, ezidőszertint Nagykanizsán a „Közponi” szállodában. Kérek ma csütörtökön ajánlatokat leadni.

E L A D Ó

:: egy darab 4 éves ló. ::
:: Bővebbet a kiadóhivatalban. ::

Vetőkártyák

1 csomag 50, 60 és 80 fillér Fischel Fülöp Fia könyv- és papirkereskedésében Nagykanizsán kaphatók.

Étkezési burgonya

Pollák M Emil cégnél Kínzi-utca 2/a. megrendelhető. Előjegyzés szerint sorrendben történik a szállítás 13212

Zálogárverési hirdetmény.

Zálogintézetünkben elhelyezett és 1915. évi apr. 20-ig lejárt, de meg nem hosszabított zálogtárgyakat 1916. évi április 8-án esteleg folytatólag április 10-én délután 2 órától kezdődőleg hivatalos helyiségünkben Iparhatósági kiküldött jelenlétében nyilvános árverés alá boc-átjuk. Az ilyen zálogjegyeket azonban még apr. 8-án d. e. 11-óráig meghosszabíthatjuk.

Néptakarékpénztár r. t. Nagykanizsa.

Főgépezést keresünk

telepünkér. Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt ajánlatokat kerünk a fizetési igény megjelölésével. Természetben nélatkást, futást és világítást adunk. Csáktornyai Gőzmalom és Villamtelep Részvénytársaság Csáktornya.

Tavaszi idényre minden fajta cipők a legjobb minőségben rekláron és megrendelésre kapható

Miltényi Sándor és Fia cipőárházában, Főut, városi bérpalota.

URANIA

megyőkép palota. 8 Rózsgyúly utca 4. Telefon: 259.

A szőke filmcsoda HENNY PORTEN felléptével!

1916. március 23 és 24-én, csütörtökön és pénteken:

A hullámok ölén

tengerész életkép 3 felvonásban. A SZERENCSE VADÁSZ vigjáték. HADI HIRADÓ aktuális.

Helyőrák rendezek. Előadók kezdés 8 órákor. Vasár- és ünneppnapon 2. és 5. óráig és 9 órákor. Pénztárnyitás d. n. 4 órákor.

Szombaton és vasárnap: A poklon is át